

הוויזנינג או פטריוט

מרובע פאר בניירות למיקלט בצרפת ובארצות הברית, אב חשף רביסון סעד חדאד את

במרג-עיון לפני 42 שנים. אני לא זוכר כריג את התאריך. אינני חונג את ימי ההולדת שלי, זה נראה לי לא חשוב. אני גר היום מול הבית שבו נולדתי. בבית זה מתגוררת אמי הוקנה. אני חייל מרקט צעיר, בוגר כתיספר צבאי בלבנון ובוגר קורסים מיקצועיים בכתיספר צבאיים בצרפת ובארצות הברית, לשם נשלחתי על-ידי הצבא הלבנוני כונן כהונתו של הנשיא סולימאן פרנג'יה.

רביסון חדאד מדבר אנגלית טובה. למרות קשריו הדוקים עם הישראלים אין העברית לגורו בפיו. לדבריו, אין כל עוצר שולמו כפיו. מכיוון שהאוכלוסיה הישראלית, שאיתה הוא כא כמגע, רוברת רובה ככולה אנגלית או ערבית, או שתיהן.

סעד חדאד בן ה-47 ביקש לעשות את ימיו האחרונים על אדמת לבנון. לכן הוטס במסוק מבית-החולים רמב"ם בחיפה, שבו אושפז, לביתו אשר במרג-עיון, כשהוא בשלבים הסופיים של מחלת הסרטן.

על האיש שמאחרי המזים, על חייו הפרטיים, על ריעותיו ועל חייליו, מספרת שרית ישי, אשר סגשה אותו לראשונה בביתו, באביב 1979.

ב-1976 נשלח קצין צעיר, כדרגת רביסון, על-ידי מפקדת הצבא הלבנוני בבירות, כדי לפקד על

ועמיתו של משה דיון, תלמידו ואישיותו של הויד בוגריון, שנואצמשו של משה עזרת: שימעון סרס.

● "החתון הבלתי-נלאה"

הנסיבות שהביאו לכך נשכחו מינתיים, או הושכחו. אך הן חשובות להבנת התפקיד שמילא "מייג'ר חדאד".

מילחמת האזרחים הלבנונית פרצה ב-1975, על רקע סירובו של המיעוט הנוצרי במדינה לוותר על המונופול הגמור שהיה לו על כל עמדות-המפתח המדיניות והכלכליות במדינה. המישפחות המארוניות הגדולות — כמו מישפחות שמעון וג'מיל — כרתו ברית חשאית עם ישראל, וסמכו על כוחה. הם ביקשו לגרש מלבנון את הפלסטינים (שהפרו את המאזן הרמוגראפי לטובת המוסלמים), לרכא את המוסלמים, שהיו רוב באוכלוסיה. אחרי כמה חודשים של מילחמה עקובה-דמם, היה ברור כי הנוצרים נחלו כישלון טוטאלי. הקואליציה הנגדית — מוסלמית-דרונית — שמאלית-פלסטינית — ניצחה. כוחות אש"ף חצו את כביש ביירות-דמשק צפונה, ועמדו לכבוש את ההר, ארץ-האם של המארונים.

ישראל, בהנהגת יצחק רבין, לא היתה מוכנה להתערב באופן צבאי. שלישה של צה"ל ללבנון כלל לא עלתה אז ימי הדעת. הימים היו ימי טרם-ישרון.

הערביות אמנם היתה או לבנון הפחות אנטי-ישראלית, והגבול הלבנוני-ישראלי היה כמעט גבול-שלום. ללא שום תקריות. אך איש לא יכול היה להעלות על רעתו, דבר שהיה משול להתאבדות פוליטית וכלכלית.

כך-גוריון חלם. הוא הציע הצעה: לעזור לנהגות לבנון להשתלט על המדינה, תחת חסות ישראל. ואם זה לא יצליח — להקים מדינה לבנונית נפרדת, תוך חלוקת לבנון הנוכחית. משה דיון נתן לדבריהם כדרבן, ונוסחה פשטנית: הבה ניקח מייג'ר נוצרי, נעזור לו להשתלט על לבנון ונסתור את הבעייה.

יזה תפקיד מילא סעד כתולדות היחסים בין ישראל ולבנון? האם היה פטריוט או כוגד? גיבור או קוויזלינג? אדם שדעתו הפך סוכן זר, או אדם שעלה בעין פקחה על דרך-החתים?

● "קחו מייג'ר נוצרי"

כאשר עלה בפעם הראשונה על פני השטח, היה נרמה שהתשובה פשוטה למדי: הוא קוויזלינג. ישראלים רבים לא התקשו לקבוע זאת, בייחוד אחרי שקראו את יומני שרת. בזמנים אלה רשום ויכוח, שהתנהל בחשאי בצמרת המדינה בשנת 1955.

בחברת רפאל איתן הסורים הם מקור כל הצרות.

יחד עם זאת, נוצר בקרב חייליו ואצלו מעין סלאנג חדש. הם מרכיבים לשונות שיהותיהם מילים עבריות. כמו "ככה ככה", "לבריאות", "לא, תודה", ו"זהו זה".

חדאד הוא בעלה של תרז, מורה במיקצוע, ואב לחמש בנות. הוא אומר בכאב ערבי אופייני: "מה לעשות? אני אבראלי-בנאט. כך קוראים לי במרג-עיון. יש לי חמש בנות. אבל אין דבר, יום אחד יהיה לי גם בן. אני לא מתייאש".

בנותיו של רביסון חדאד, שגילין בין 15 ל-37, מתגוררות ביחד עם אמן מיקלט ביתן. מאז הפך איתן מפקד צבא פרטי, חייהן בסכנה. ומכיוון שרביסון חדאד משוכנע כי ביתו מוכר לפלסטינים, ידה מישפחות למיקלט הבית, תחת הנהגתו כחית הפיה, הצופה אל העמק, היא מתגוררת בתנאי מילחמה, כששקי חול אוטמים את

איזור רום-לבנון. האיש, רביסון סעד חדאד, קבע את ביתו בעיירה מרג-עיון, המקום לא היה זר לו. 42 שנים קודם לכן הוא נולד בעיירת-גבול זו, שרק קילומטרים ספורים מפרידים בינה לבין מטולה.

תוך חודשים ספורים הפסיק רביסון חדאד לשרת את צבא לבנון, והקים צבא פרטי משלו — צבא המיליציות הנוצריות. מאז זרמו מים רבים בליטאני. צבא לבנון הכריז עליו כעל בוגד, דרש ממנו לפשוט מייד את מריו ולשוב לבירות. חדאד סירב, יצר קשרים הדוקים עם ממשלת-ישראל, בתיובו של העיתונאי יורם המירחי. הוא יצר את הגדר הטובה והפך כרברית למדינת-ישראל.

★ אבו-אל-בנאט

יש לו ריעה טובה על עצמו: "אני איש פשוט, איש רגיל. נולדתי

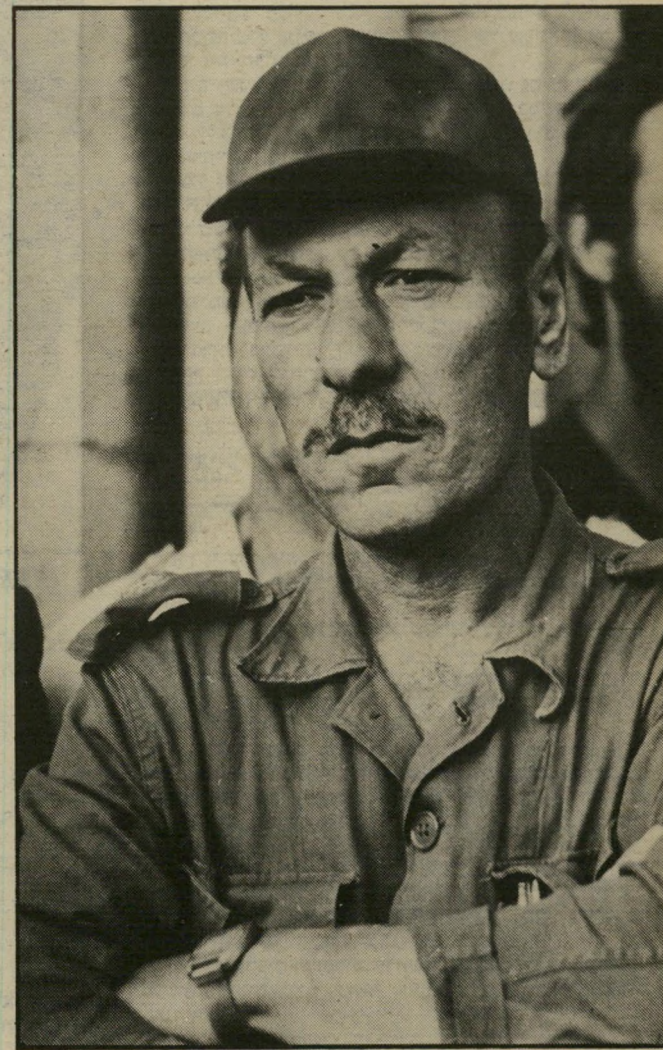
בצר להם קראו המארונים לגורם היחיד שיכול היה להושיע: הסורים. על פי הזמנתם פלשו הסורים ללבנון, תפסו את מרבית שטחה והפכו בה לכוח-שיטור, כאישור כל העולם הערבי. תוך כדי כך התנגשו עם אש"ף, ואחרי סדרת-קרבות, שבו נחלו הסורים כמה מפלות מידי קציני-אש"ף (ביניהם אברמוסא, שהפך לימים סוכן הסורים), הכתיבו הסעודים שביתת-נשק סורית-פלסטינית.

כל זה נעשה בהסכמת ממשלת-רבין. רבין עצמו ראה ברכה רבה בהתפרקות הסורים בלבנון. ראשית: מפני שהוא קיווה שהסורים ירסנו את הפלסטינים. שנית: התפרקות-ישראל של הצבא הסורי החליש את הכוחות-לאיים של ישראל. (בגלל אותה הסיבה אמר השבוע הרמטכ"ל, משה לוי, כי אין רע בהישארות הסורים בלבנון.)

אולם שיקוליו בלמים של רבין לא הודוה עם הפחדים של הציבור הישראלי, שהושת על-ידי כלי-התקשורת הלאומיים-אוויליים. מת-חרה של רבין, "החתון הבלתי-נלאה" שימעון סרס, ראה בכך הזדמנות להתחית על רבין מהלומה.

אנשי פרס, ובראשם גר יעקובי, פתחו הסעודים וסורים מבורק גנו-הסכנה הסורית. אם הסורים יגרו לגבול ישראל, כך אמרו, תהיה צפויה סכנה גוראה למדינה. לכן יש לקבוע "קודם". רבין ראה בכך שטות גמורה. הוא דווקא רצה שהסורים יגיעו עד לגבול, כדי שלא יישאר חלל ריק בין צה"ל והצבא הסורי. כמו בגולן, סבר רבין, ישמרו הסורים גם כגבול הלבנוני על שקט מחלט.

אבל רבין לא היה גיבור

חדאד מישראל: המדים, הנשק, הכסף והגיבוי המדיני

משה שרת נדהם, בניגוד והתנגד בתוקף בלתי-רגיל. בניגוד לכל האחרים, הבין משהו בעניינים ערביים. במכתבים ארוכים נימק מרוע הרעיון הזה מוכרח להוביל לכישלון מסוכן. הרעיון בוטל. או נדחה, לפחות.

לכן, כאשר צץ לפתע מייג'ר נוצרי" בדרום-לבנון, וזכה בתמיכה ישראלית, היה ברור לכל ברדעת שנמצא הסוכן, קוויזלינג, לפי הצעתו המקורית של דיון.

מה גם שהדבר קרה באשר על כס שריה-ביטחון "שב וירשו

המשתתפים בו היו ראשי-המשלה ושרה-חוק, משה שרת; ראשי-ההכחלי, רודי כר-גוריון; וראשי-המטה-הכללי, משה דיון. היו מעורבים בו גם שימעון פרס, מנכ"ל משרד-הביטחון, ופינחס לבון, שריה-ביטחון הקודם.

היכוח הסתובב סביב הצעה מהסכנית, שאותה העלה בן-גוריון. עיקרה: סיפוח הלבנון לשטח-ההשפעה הישראלי.

אז היה זה רעיון נועז ביותר. בין ישראל והעולם הערבי כולו היתה פעורה תהום. מבין כל המדינות

● מלכת סעד היו

סעד חדאד נשלח על-ידי הצבא הלבנוני רוממה, כדי לשמור על הסדר באיזור-מולדתו.

עד אז היה קצין אלמוני. הוא היה מקורב למישפחות כמיל שמעון, אך לא מילא תפקיד חשוב. לא ברור אם שמעון עמד מאחוריו, כאשר נשלח רוממה. לא ברור גם מה היו ההתנחיות שקיבל מן הצבא הלבנוני, שהיה — כמוכן — בשליטת המארונים.

השאר כבר הפך נחלת ההיסטוריה: חדאד התקשר עם ישראל, ישראל חימשה אותו מאחורי-התפאורה של "הגדר הטובה". בחסות שימעון פרס הקים חדאד ממלכה נוצרית קטנה לאורך הגבול עם ישראל — תחילה